

Comentariu de practică judiciară: Logodnă. Restituirea darurilor în cazul ruperii logodnei. Acțiune în despăgubiri.

LUCIA IRINESCU¹

Prin Decizia nr. 3084 din 11 noiembrie 2014, Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit că restituirea darurilor făcute de logodnici unul celuilalt în vederea încheierii se căsătoriei se impune în temeiul art. 268 alin. (1) NCC, dacă logodna a fost ruptă de către unul dintre logodnici. Totodată, Înalta Curte a stabilit că logodna constituie o relație cu caracter social, moral și cultural cu posibile consecințe juridice în plan patrimonial în cazul ruperii unilaterale.

ÎCCJ, Secția I civilă, decizia nr. 3084 din 11 noiembrie 2014

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București, reclamantul R.G. a solicitat în contradictoriu cu pârâtele I.A. și I.S. să se dispună obligarea acestora la plata sumei de 350.000 USD reprezentând contravaloarea daunelor cauzate în urma ruperii abuzive a logodnei de pârâta I.A.

În motivarea cererii, reclamantul a menționat că a cunoscut-o pe pârâta A.I. în luna octombrie 2010 la Londra și că în urma comunicărilor cu aceasta, după 01.01.2011 s-a deplasat în România. Cu această ocazie a cunoscut familia pârâtei A.I., fiind prezentat ca prieten și iubit al acesteia. Reclamantul a mai precizat că a dat curs solicitării pârâtei A.I. referitoare la suma de 7000 lire sterline pentru chiria apartamentului din Londra sumă din care a fost restituită numai suma de 2500 lire în mai 2011. De asemenea, cu ocazia vizitei la Londra în martie 2011, a efectuat anumite cheltuieli cu ambele pârâte având în vedere relațiile apropiate cu pârâta A.I. și că în perioada iunie - iulie a aceluiași an a vizitat pentru a doua oară România. În această perioadă a investit, la cererea A.I., sume considerabile de bani pentru construcția unei case care urma să fie reședința conjugală din România.

---

¹ Lector dr., Facultatea de Drept, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași, email: lirinescu@yahoo.com

În septembrie 2011 pârâta A.I. a fost cerută în căsătorie, cerere ce a fost acceptată după câteva zile, fapt ce a condus la oferirea în continuare de cadouri. De asemenea, cu această ocazie i-a făcut pârâtei A.I. un cadou de nuntă un autoturism, scop în care a fost virată în contul pârâtei suma de 60.000 USD. Reclamantul a precizat că, în perioada Crăciunului 2011 la a treia vizită în România, s-a logodit cu pârâta A.I., în prezența familiei acesteia, fiind oferit un inel de logodnă și că data nunții a fost stabilită pentru 18.08.2012. Cu această ocazie au fost virate anumite sume de bani, ce au fost folosite de pârâta A.I. în scopul de a cumpăra în coproprietate cu sora sa S.I., un apartament în Londra, în valoare de 157.000 lire sterline.

Reclamantul a mai arătat că în vara anului 2012 pârâta A.I. a rupt abuziv logodna fără a justifica această notificare.

În drept au fost invocate dispozițiile art. 266 - 270, 1349, 1381-1395, 1635 - 1649 NCC.

Reclamantul și-a precizat cererea cu privire la scopul și destinația fiecărei sume de bani transferate în contul pârâtelor și și-a completat temeiul de drept al cererii inițial formulate, indicând în acest sens și dispozițiile art. 1576 - 1586 C.civ. din 1864 și art. 2158 - 2166 NCC, cu privire la împrumutul de consumație.

Prin sentința civilă nr. 2220 din 19.12.2013, Tribunalul București, Secția a III-a civilă a respins acțiunea, ca neîntemeiată. Instanța de fond a reținut că pretențiile reclamantului au fost solicitate în principiu, ca urmarea ruperii abuzive a logodnei cu pârâta A.I. Sub acest aspect, din răspunsurile date la interogatoriu și din precizările invocate de părți s-a reținut că între reclamant și pârâta A.I. s-a conturat o relație de prietenie. Potrivit dispozițiilor art.266 alin. (1) NCC, logodna este promisiunea reciprocă de a încheia căsătoria ca fiind supusă aceluiași reguli de fond pentru încheierea căsătoriei cu excepția avizului medical și a autorizării instanței de tutelă. Din analiza acestor prevederi legale rezultă că logodna apare ca fiind un simplu fapt juridic care să poată să producă cel mult efecte extrinseci căsătoriei, în cazul ruperii unilaterale și abuzive. Totodată, pentru a se putea reține logodna, legiuitorul a prevăzut ca o condiție esențială existența unei promisiuni reciproce de a încheia căsătoria, aspect ce nu a fost dovedit în cauză. Din răspunsurile date la interogatoriu nu se poate reține că a existat o promisiune reciprocă atât din partea reclamantului și din partea pârâtei A.I. în vederea unei eventuale căsătorii. În altă ordine de idei, în situația înlăturării acestui aspect, pentru a se putea angaja răspunderea civilă

delictuală în sensul art. 1381 și urm. NCC, este necesar a se face dovada caracterului abuziv al ruperii logodnei. Or, acest caracter nu se poate reține în cauză din probele administrate, iar pe de altă parte, constatând că darurile oferite în cadrul unei asemenea relații sunt subordonate căsătoriei, fiind astfel afectate de o condiție rezolutorie implicită, sunt aplicabile dispozițiile art. 1030 NCC, potrivit cărora „donațiile făcute viitorilor soți sau unuia dintre ei, sub condiția încheierii căsătoriei, nu produc efecte în cazul în care căsătoria nu se încheie”.

În consecință, tribunalul a apreciat, că în *speță nu se poate reține existența unei logodne între reclamant și pârâta A.I.*

Prin decizia civilă nr.272/A din 18.06.2014 a Curții de Apel București, Secția a IV-a civilă s-a admis apelul formulat de reclamant, a fost schimbată în parte sentința apelată, în sensul că s-a admis în parte acțiunea; a fost obligată pârâta I.A. să restituie reclamantului suma de 189.995 USD; a fost respinsă în rest acțiunea formulată împotriva pârâtei I.A.; a fost păstrată soluția de respingere a cererii formulată împotriva pârâtei I.S. și a fost obligată pârâta I.A. să plătească reclamantului suma de 15.752 lei cheltuieli de judecată în fond și apel.

Logodna este o instituție de drept civil cuprinsă și tratată în noua configurare juridică a reglementărilor privind „viața familială” și constă într-un legământ solemn a două persoane de sex diferit de a se căsători. În *speță*, apelantul reclamant a făcut dovada că între el și intimata pârâtă I.A. au existat promisiuni reciproce de a încheia căsătoria, în acest sens fiind mesajele trimise reciproc prin poșta electronică, în care ambele părți se adresau cu apelativul de „viitor soț”. De asemenea, din conținutul mesajelor electronice trimise reciproc de cei doi, rezultă că aceștia planificaseră să se căsătorească și să aibă o viață împreună, apelantul reclamant aducându-i la cunoștință pârâtei I.A., la data de 28 octombrie 2011, că pe data de 22 decembrie, când urma să se întâlnească cu aceasta, îi va pune pe deget inelul delogodnă cumpărat. Față de acestea, Curtea a apreciat că în cauză s-a făcut dovada promisiunii reciproce a reclamantului și a pârâtei I.A. de a se căsători.

Sub acest aspect, Curtea a reținut că în cazul ruperii logodnei pot deveni incidente dispozițiile art. 268 NCC, ori dispozițiile art.269 NCC.Curtea a apreciat că sumele primite de intimata-pârâtă I.A. nu pot constitui obiect al restituirii către apelantul reclamant, decât în temeiul art. 268 NCC. Având în vedere că în baza acestor dispoziții se restituie exclusiv

darurile primite în timpul logodnei și în considerarea acestei uniuni, Curtea a apreciat că intimata pârâtă I.A. nu poate fi obligată, decât la restituirea sumelor primite din partea apelantului reclamant după data la care a intervenit logodna, care în raport de probele administrate în cauză, s-a realizat la data de 26.10.2011, când apelantul reclamant a cumpărat inelul de logodnă în valoare de 8.282 USD. Nu vor fi supuse restituirii sumele virate anterior datei când a intervenit logodna și nici valoarea autoturismului care a fost cumpărat anterior încheierii logodnei, acesta reprezentând un dar manual, care nu este supus restituirii în baza dispozițiilor art. 268 NCC. În ceea ce privește imobilul din Londra, Curtea a constatat, din extrasul de carte funciară depus la dosar, că în registrul de sarcini este menționată în calitate de proprietar Bank S. În raport de aceste mențiuni, Curtea a reținut că apelantul reclamant nu face dovada că suma de bani plătită de intimata pârâtă I.A. ca preț pentru acest imobil a fost trimisă de el, din extrasul de carte funciară putându-se desprinde ideea că imobilul a fost achiziționat prin credit bancar contractat de intimată cu banca menționată în registrul de sarcini. În aceste condiții, Curtea a apreciat că nu poate fi supusă restituirii, în condițiile art. 268 NCC suma plătită de intimata I.A. pentru achiziționarea acestui imobil. Curtea a apreciat că, în cauză, apelantul-reclamant nu a făcut dovada faptei ilicite săvârșite de către intimata-pârâtă, iar în lipsa unei fapte ilicite, cele patru condiții pentru antrenarea răspunderii civile delictuale nu pot fi întrunite cumulativ.

Împotriva acestei decizii au declarat recurs pârâtele, criticând soluția pentru nelegalitate și invocând în drept dispozițiile art. 304 pct. 7, 8 și 9 C.pr.civ. Înalta Curte a reținut că este neîntemeiată critica pârâtelor privind neaplicarea în cauză a dispozițiilor art. 266 și urm. NCC (Legea nr. 287/2009 privind Codul civil), în raport de temeiul acțiunii introductive, dispoziții ce reglementează instituția juridică a logodnei, pe de o parte pentru că nu sunt îndeplinite condițiile legii, iar pe de altă parte pentru că ar fi aplicabilă legea britanică. În speță este evident că sunt aplicabile dispozițiile alin. 2 lit. c) din articolul menționat și în mod corect a statuat Curtea de apel incidența legii române aplicabile litigiului dedus judecății. Deși au fost invocate în drept dispozițiile art. 304 pct. 7-9 C.pr.civ., cea mai mare parte a motivelor din cererea de recurs privesc temeinicia hotărârii pronunțate de instanța de apel și nu pot face obiectul analizei în calea extraordinară de atac a recursului civil. Față de aceste considerente, Înalta Curte, în baza dispozițiilor art. 312 alin. (1) C.pr.civ. a respins recursul, ca nefondat.

Comentarii:

Din punct de vedere patrimonial, ruperea logodnei conduce la *restituirea darurilor primite de logodnici, la acoperirea prejudiciului cauzat prin ruperea abuzivă a logodnei și caducitatea donațiilor făcute de un terț viitorilor soți sau unuia dintre ei, sub condiția încheierii căsătoriei*. În cazul prevăzut de art. 268 NCC, logodna încetează prin voința ambilor sau doar a unuia dintre logodnici, situație în care darurile primite de aceștia fie cu ocazia celebrării logodnei, fie în timpul logodnei, în considerarea acestei uniuni și în vederea căsătoriei sunt supuse restituirii logodnicului care le-a oferit. Prin noțiunea de „*daruri*” trebuie să înțelegem numai darurile manuale, cu excepția celor obișnuite. Darurile sunt calificate ca fiind „*obișnuite*” în funcție de valoarea bunului, de nivelul de trai al persoanei care le-a făcut. Valoarea economică sau/și afectivă a unui bun oferit ca dar de logodnă este orientativă și trebuie întregită cu elemente de fapt. Darul manual, ca varietate a contractului de donație, este reglementat în prezent de dispozițiile art. 1011 NCC, iar potrivit alin. (4) al acestui text "Bunurile mobile corporale cu o valoare de până la 25.000 lei pot face obiectul unui dar manual, cu excepția cazurilor prevăzute de lege. Darul manual se încheie valabil prin acordul de voințe al părților, însoțit de tradițiunea bunului". Din interpretarea acestor dispoziții rezultă că în categoria darurilor manuale, intră numai bunurile corporale sau sumele de bani ce nu depășesc suma de 25.000 lei, iar în cazul în care aceste bunuri sau sume de bani depășesc suma menționată expres de legiuitor nu ne mai aflăm în situația unor daruri manuale ci a unei donații pure, care trebuie să îndeplinească și condiția solemnității, forma autentică fiind cerută *ad validitatem*. În cauză, însă apelantul reclamant nu a prezentat un astfel de contract pentru a fi incidente dispozițiile legale arătate, Darurile se restituie *în natură*, iar dacă nu mai este cu putință, în măsura îmbogățirii. Trebuie să subliniem faptul că se impune restituirea *valorii reale a bunului*, deoarece, în cazul imposibilității de restituire în natură a bunului, se nasc soluții inechitabile pentru logodnici. Restituirea darurilor în natură sau prin echivalent se face de bunăvoie sau prin acțiune în justiție. *Dreptul la acțiune se prescrie în termen de un an și începe să curgă de la data ruperii logodnei*. Calitate procesuală activă poate avea orice persoană care justifică un interes, respectiv cel care a făcut darul, succesorii în drepturi ai acestuia sau creditorii lui. Calitate procesuală pasivă

au logodnicii sau logodnicul donatari ori moștenitorii acestora, în situația în care ruperea logodnei a avut loc înainte de decesul logodnicului donatar împotriva căruia fusese promovată o acțiune în restituirea darurilor.

Dispozițiile art.269 NCC nu devin incidente atunci când ruperea logodnei intervine prin voința ambilor logodnici sau doar a unuia dintre ei, ci atunci când logodna este ruptă în mod abuziv. În ceea ce privește caracterul abuziv, acesta trebuie să fie o înfrângere totală a bunei-credințe. Având în vedere că buna-credință se prezumă, titularul acțiunii în despăgubiri solicitate în temeiul art. 269 NCC, trebuie să probeze caracterul abuziv al ruperii logodnei. Cu privire la determinarea caracterului abuziv, considerăm lacunară reglementarea legală și apreciem că rămâne în sarcina instanțelor judecătorești să aprecieze, de la caz la caz, asupra temeiniciei motivelor invocate. Caracterul abuziv intervine atunci când unul dintre logodnici rupe logodna în pofida dorinței celuilalt de a o menține sau când este forțat de comportamentul culpabil al logodnicului său. Cu titlu exemplificativ, putem considera comportament abuziv: încălcarea obligației de fidelitate, ruperea logodnei cu puțin timp înainte de data stabilită pentru încheierea căsătoriei, după conviețuirea logodnicilor și finalizarea tuturor pregătirilor pentru nuntă, ascunderea unor împrejurări care constituie impedimente la căsătorie, dispariția în ziua stabilită pentru încheierea căsătoriei. Instanțele judecătorești trebuie să analizeze și motivele care l-au determinat pe unul dintre logodnici să rupă logodna, putând reține o culpă comună (de exemplu, logodnicii nu se înțeleg cu privire la regimul matrimonial pe care urmează să îl aleagă).

În speță, nu se regăsește niciuna dintre aceste situații, motiv pentru care în mod corect a reținut instanța de fond că reclamantul nu a dovedit caracterul abuziv al ruperii logodnei de către pârâta I.A. Faptul că aceasta s-a distanțat de reclamant, nu poate constitui o atitudine abuzivă, care să antreneze obligația acesteia de plată de despăgubiri pentru ruperea logodnei. Or, răcirea relației în acest context nu poate fi considerată abuzivă.

Răspunderea pentru daune morale nu operează decât dacă se face dovada celor patru condiții pentru antrenarea răspunderii civile delictuale.